

Nederlands kosten opgeleid bij het politie-opleiding-bataljon te Schalkhaar.¹ . . . Dom, bruut en gemeen hun gezicht. Op de trekken vertoont zich dezelfde haast zinnelijke spanning, als wij gezien hebben op de brutale tronic van Heydrich en Röhm, moordenaars-*en gros par excellence*.

In een korte tijd (maar waarom zou men zich haasten, de Joden kunnen toch niet weg) zijn alle straten tussen de wolkenkrabber op het Daniël Willinkplein² en de Scheldestraat afgezet. En dan begint het: op elke hoek staan de Duitse agenten, het geweer aan de schouder, de vertegenwoordigers van het *Herrenvolk*. Het *Herrenvolk* met brillen op en laarzen aan, met gevangenis-gezichten en ingeschrompelde figuren, met kromme benen en onesthetisch gezwollen lijven . . . En daar stampen ze al de trappen op: 'Wonen hier Joden?' En dan worden de Joden van Nederland op een hoek samengedreven. Mannen en vrouwen en kinderen. Kinderen soms, zo uit hun bedje getild . . . Daar staan ze op de hoeken van hun eigen straat, alleen en verlaten. Neen, Godlof niet verlaten, er zijn Christenen, echte Christenen, mensen met een hart in het lijf, die te hulp komen. Ziet, zij redeneren tegen de geüniformeerde Duitsers, zij pleiten, en geen bedreiging van óók te worden meegenomen, weerhoudt hen. Zij stoppen de ongelukkigen eten en lekkers in de zak, zij slepen aan met warm goed en rennen weg om in de buurt wonende familie op de hoogte te stellen . . .

Van de vierde verdieping springt een Jood te pletter, liever dan in de handen der Duitsers te vallen.³ Op het dak volgden hem de Duitsers, nadat ze kasten en kelders, zolders en schuurtjes hadden doorzocht. 'n Hond, dapper zijn baas verdedigend, wordt door de Duitsers neergeschoten. Het is het enige schot dat die avond valt.

Dan is er temidden van de groene horde plotseling een uitzondering: er is een groene agent die bij het zien van een slapend kind de ouders vrijuit laat gaan. Er is een officier die een moeder niet van haar kind wil scheiden. Er zijn agenten (ook een paar Hollanders) die willens en wetens mannen laten zitten, huizen overslaan . . . Het zijn er niet eens zo weinig.⁴

Ca. zestienhonderd mensen werden bij de razzia opgepakt, onder hen opnieuw Presser, opnieuw samen met zijn vrouw. Allen brachten de nacht op de binnenplaats van de *Zentralstelle* door, onder de blote hemel. Vrijdag

¹ Bij deze actie werd het z.g. Politiebataljon Amsterdam ingezet dat tegenover het oude RAI-gebouw in een scholencomplex gekazerneerd was. ² Thans: Victorieplein. ³ Drie dagen later schreef een NSB'er uit Amsterdam in een brief aan zijn zoon: 'Een der mensen van kantoor die tussen de middag naar huis wandelde, schrok geweldig toen er vier meter voor hem op het trottoir ineens een jood neerkletste, die uit de bovenste verdieping was gesprongen, toen de *grüne Polizei* hem kwam halen. Gelukkig op slag dood. Zoiets is natuurlijk tragisch om te zien, maar is nu eenmaal niet te voorkomen, wanneer de joden allemaal hier weg moeten en dat is de enige methode om hier in Europa vrede te krijgen.' (brief, 9 aug. 1942, van F. H. U., Doc. I-1726 A, a-1) ⁴ *Verzet*, I, 4 (sept. 1942), p. 4-5.